

RĂSPUNDEREA PENALĂ A PERSOANEI JURIDICE

Olga BURUIANĂ, Facultatea de Drept

After the adoption of the new Criminal Code in 2002, Moldova has been among the states that have added the subject of criminal liability under the natural and legal person. Unfortunately, liability legal person experiencing some problems at the prosecution stage: division, liquidation and reduction of capital, what are some ways in which the legal person may dodge. For this new institution of criminal law to demonstrate its usefulness is necessary to have preventive measures that will prevent any evasion from criminal liability.

Economia actuală, atât la nivel național, cât și internațional, este dictată în principal de persoane juridice. Conceptul răspunderii penale a persoanelor juridice pentru infracțiuni are o evoluție îndelungată. Trebuie de menționat de la început că răspunderea penală a persoanei juridice nu este o răspundere colectivă, ci una personală, care conduce la angajarea responsabilității unei entități juridice anume, cu personalitate juridică, iar nu la răspunderea membrilor nedeterminați ai unei comunități de orice fel. Chiar dacă la fapta penală a persoanei juridice au contribuit mai multe persoane fizice, răspunderea penală nu devine o răspundere colectivă [1]. S-au conturat două importante sisteme de determinare a domeniului răspunderii penale a persoanei

juridice. În cadrul primului sistem – cel al răspunderii generale, consacrat de Anglia, Olanda, Belgia, Canada, România, persoanele juridice au o capacitate penală similară celei a persoanelor fizice putând comite, la fel ca și acestea, orice infracțiune (exceptând cele de genul viol, omor etc.). Cel de-al doilea sistem, consacrat de Franța, Republica Moldova etc. presupune indicarea de către legiuitor în cazul fiecărei infracțiuni a posibilității comiterii ei de către o persoană juridică. Vom analiza condițiile de tragere la răspundere a persoanei juridice. Prima condiție fiind apariția personalității juridice, trebuie să accentuăm că personalitatea juridică este obținută în momentul înregistrării de stat și dispare odată ce este radiată din registrul respectiv.

Trebuie de menționat că grupările care nu au personalitate juridică nu pot răspunde penal. În literatura juridică s-a pus problema efectelor pe care le va avea o cauză de nulitate intervenită în procedura de constituire a persoanei juridice, dar descoperită abia după săvârșirea infracțiunii, în privința răspunderii penale a entității respective.

Considerăm că eventuala constatare a nulității procedurii de constituire nu va avea nici o influență asupra răspunderii penale pentru faptele comise anterior acestei constatări, persoana juridică având de facto personalitate juridică și o structură funcțională. Trebuie rezolvată chestiunea conținutului legăturii dintre persoana fizică, care efectuează actul de conduită propriu-zis al infracțiunii, și persoana juridică, infracțiunea este comisă în interesul persoanei juridice în toate cazurile când rezultatul activității infracționale obținut prin infracțiune revine, în totul sau în parte, persoanei juridice, deși infracțiunea nu este comisă în realizarea obiectului de activitate.

Apreciem că pot răspunde penal persoanele juridice de drept privat la care statul sau autoritățile publice sunt acționari, deoarece acestea sunt distincte de stat sau autoritățile publice, iar sancționarea penală a lor nu afectează activitatea principală, respectiv serviciul public al statului sau al autorităților publice. Un aspect important care trebuie reținut la stabilirea regimului privind răspunderea corporativă este modul în care se administrează reorganizarea unei persoane juridice. Într-un sistem eficient de răspundere corporativă, operațiunile corporative, cum sunt fuzionarea unei societăți cu altă societate, sau desprinderea unei părți a societății pentru a forma o nouă entitate, nu

ar trebui să permită unei entități evitarea responsabilităților sale [3].

Propunem introducerea unui nou articol în Codul penal RM, similar cu cel din România, ce ar rezolva problema răspunderii penale în cazul pierderii personalității juridice. În cazul pierderii personalității juridice prin fuziune, absorbție sau divizare intervenită după comiterea infracțiunii, răspunderea penală și consecințele acesteia se vor angaja a) în sarcina persoanei juridice create prin fuziune; b) în sarcina persoanei juridice absorbante; c) în sarcina persoanelor juridice care au fost create prin divizare sau care au dobândit fracțiuni din patrimoniul persoanei divizate. Considerăm că este imperativ de introdus în Codul penal RM un articol ce ar reglementa recidiva în cazul persoanei juridice.

Clar este că atunci când o infracțiune este săvârșită de o persoană juridică în stare de recidivă, limitele speciale ale pedepsei prevăzute de lege pentru noua infracțiune se majorează cu jumătate, fără a putea depăși maximul general al pedepsei amenzii, prevăzut în art.64 în cazul în care amenda stabilită pentru prima infracțiune nu a fost achitată în tot sau în parte, amenda stabilită pentru noua infracțiune, în conformitate cu regula de mai sus, se adaugă la pedeapsa anterioară sau la restul rămas neexecutat din aceasta [2].

Referitor la individualizarea pedepsei, Codul penal în vigoare nu prevede nimic referitor la răspunderea penală a persoanei juridice. Propunem ca la individualizarea rea pedepsei să se țină cont de cifra de afaceri, respectiv de valoarea activului patrimonial al persoanei juridice care a comis infracțiunea, precum și de partea din patrimoniul acesteia care a fost transmisă fiecărei persoane juridice participante la operațiune. Din specificul evoluției acestei instituții, putem conchide că răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude posibilitatea ca aceasta să fie instigator sau complice la infracțiune [4], propunem ca regulile de tragere la răspundere penală și stabilire a pedepsei, aplicabile în astfel de cazuri, să fie preluate *mutatis mutandis* din reglementările prevăzute pentru persoana fizică. Considerăm necesar a fi introdus în Codul penal RM a unor circumstanțe agravante suplimentare la art. 77, și anume: cuantumul fraudei sau al profitului obținut prin săvârșirea infracțiunii depășește 500.000 lei; infracțiunea comisă are ca urmare destabilizarea sistemului bancar național; infracțiunea a fost comisă prin deturnarea de fonduri europene sau acordate de instituții și/sau organizații străine. Mai considerăm

necesară introducerea unui articol ce ar dispunde că persoane juridice nu pot suporta anumite sancțiuni penale, din natura juridică a partidelor sindicatelor, patronatelor și a diferitelor ONG-uri, reiese clar că acestea nu pot fi lichidate ca sancțiune penală. Considerăm că și alte categorii de pedepse ar putea fi aplicate în cazul infracțiunilor săvârșite de persoana juridică, și anume: munca în folosul comunității, publicarea sau difuzarea sentinței de condamnare, suspendarea activității persoanei juridice, închiderea unor puncte de lucru și interzicerea de a participa la procedurile de achiziții publice.

Referințe:

1. BURUIANĂ, O., BOTNARU, S. Răspunderea penală a persoanei juridice. În: *Studia Universitatis Moldaviae. Seria științe sociale: Sociologie. Asistență Socială. Drept. Științe Politice*. Revistă științifică. 2015, nr. 8(88), p. 78.
2. Codul penal al Republicii Moldova, adoptat la 18.04.2002, în vigoare din 12.06.2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.72-74.
3. COSTIN, D. M. *Răspunderea persoanei juridice în dreptul penal român*. București: Universul Juridic, 2010. p.400
4. STEFANI, G., LEVASSEUR, G., BOULOC, B. *Droit pénal général*. Paris: Daloz, 2003. p. 620.

Recomandat
Stela BOTNARU, dr., conf.univ.